

Samenwerkingsafspraken Edustandaard en Edu-V CONCEPT

Versie 0.5, december 2023

Inleiding

Deze notitie is bedoeld om de verdere samenwerking tussen Edustandaard en Edu-V verder te concretiseren en te operationaliseren.

In februari 2023 zijn in de Informatiekamer uitgangspunten vastgesteld met als doel om de samenwerking en samenhang op landelijk, sector-, en (Groefonds-)programma- of projectniveau rondom architectuur te borgen, en bureaucratie, vertraging en een rem op innovatie te voorkomen¹.

Deze notitie beschrijft ook duidelijke rollen en verantwoordelijkheden voor de sectorpartners (in het geval van Edu-V: MBO Digitaal en Kennisnet) en Edustandaard t.a.v. de Groefondsprojecten.

Edustandaard heeft in juni 2022 de ambitie geuit om voor alle Groefondsprojecten de basis te vormen op het terrein van standaarden en architectuur. Edu-K heeft in haar reactie in september 2022 de ambitie van de Standaardisatieraad onderschreven en aangegeven uit te zien naar een duurzame en structurele samenwerking².

In de brief van september is aangekondigd om met een publiek/private architectenraad te gaan werken met daarin een vertegenwoordiging vanuit Edustandaard, beide sectorpartners MBO Digitaal, Kennisnet² en private partijen. Dit is eind 2022 gerealiseerd.

Edustandaard bewaakt het standaardisatieproces en de kwaliteit van standaardisatie in de onderwijsketens. Edustandaard ondersteunt bij de ontwikkeling van standaarden en stelt met de werkgroepen binnen Edustandaard vast welke standaarden in gebruik en in beheer worden genomen. Daarnaast adviseert Edustandaard over technische ontwerpeisen aan (ketenprojecten, ketenafspraken of voorzieningen³.

In bijlage 1 wordt in een vervolg een beschrijving opgenomen van de werkprocessen. De bijlage is op dit moment alleen voorzien van een inhoudsopgave. Er wordt met Kennisnet / Bureau Edustandaard in jan./febr. eerst een overleg gevoerd over de opzet alvorens deze bijlage wordt uitgewerkt.

Uitgangspunten voor de samenwerking van Edu-V met Edustandaard

De volgende uitgangspunten uit de bovengenoemde notitie van de Informatiekamer hebben we in deze notitie doorvertaald naar concrete samenwerkingsafspraken.

1. Focus op samenwerking aan de voorkant in plaats van controle achteraf
Edu-V volgt de ketenbrede referentiearchitectuur ROSA (zie kader hieronder). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een Architectenraad met daarin een vertegenwoordiging vanuit de architectuurteams van Kennisnet, MBO Digitaal, Edustandaard en leveranciersorganisaties. De Architectenraad:
  - Selecteert de relevante kaders en laat deze vaststellen binnen Edu-V;

- Duidt de ketenreferentiearchitectuur ROSA en maakt deze toepasbaar. Hiermee biedt de architectenraad inzicht in de eisen die de omgeving stelt, bijvoorbeeld op het gebied van interoperabiliteit en compliance;
- Plot de Edu-V initiatieven op de ketenreferentiearchitectuur ROSA. Hierdoor ontstaat inzicht en overzicht dat nodig is om dubbel werk te voorkomen, hergebruik te borgen en kennis te delen.

ROSA en sectorarchitecturen

ROSA is een ketenreferentiearchitectuur die binnen het onderwijsdomein gebruikt wordt om het samenwerken in ketens te faciliteren en over onderwijsdomeinen heen dat wat gemeenschappelijk toegepast kan worden te beschrijven. De sectorale referentiearchitecturen (FORA, MORa, HORA) bevatten allemaal een sjabloon voor het inrichten van een Enterprise Architectuur voor een onderwijsinstelling.

Daarnaast zijn er per sector kaderstellende sectorarchitecturen die de kaders aangeven om de samenwerking tussen alle actoren binnen de sector en met de andere sectoren (ook buiten het onderwijs) te bevorderen. Ze zijn gericht op de doelstellingen van de sector zelf voor vijf tot tien jaar vooruit. Hiermee geven ze een kader voor nieuw in te richten landelijke sectorvoorzieningen. In deze categorie vallen FOSA (in ontwikkeling), MOSA en HOSA.

De ROSA is de ketenreferentiearchitectuur die de verschillende sectoren met elkaar in verbinding brengt. Vanuit de sectoren, maar ook vanuit de Architectuurraad en Standaardisatieraad van Edustandaard, is de wens uitgesproken om meer samenhang te brengen in de verschillende sector- en referentiearchitecturen binnen het onderwijs

Bron: https://rosa.wikixl.nl/index.php/Samenhang_met_andere_architecturen

2. Bieden van ruimte aan projecten om eigen ideeën in te brengen
Voordat het ontwikkelen van een nieuwe standaard binnen Edu-V wordt gestart wordt nagegaan of een dergelijke standaard al in ontwikkeling is binnen een ander groeifondsprogramma of dat deze al bestaat. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar internationale standaarden.
3. De verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling én implementatie ligt in het toepassingsdomein (digitale onderwijsmiddelen in het PO, VO, Speciaal onderwijs en MBO). Architectuurkeuzes die afwijken van de opgestelde kaders en de adviezen van de Architectuurraad van Edustandaard worden daarbij altijd in constructieve dialoog van een toelichting voorzien, zodat inzicht is in de beweegredenen en de samenhang in architectuur wordt bevorderd. Edustandaard kan Edu-V daarbij ondersteunen d.m.v. advies over relevante standaarden.

Belang van dialoog

Het huidige architectuurkader van Edu-V is opgesteld met ROSA als referentie. Gezien de ambitie en scope, in combinatie met de looptijd van het programma Edu-V zullen deze architectuurkaders (van Edu-V) in ontwikkeling zijn. Daarnaast zijn er de sectorarchitecturen met richtinggevende kaders op basis van toekomstbeelden van de sectoren po, vo en mbo én is er wetgeving die op de sectoren afkomt (bijv. Regie op Gegevens) die impact kunnen gaan hebben op het toepassingsdomein waarop Edu-V zich richt. Deze kunnen ook via de bestaande structuur van Edustandaard (bijv. de werkgroepen) een plek krijgen in de scope van de Architectuurraad van Edustandaard en worden meegenomen in de samenwerking met Edu-V. Daarbij wordt aangesloten bij de eerdergenoemde uitgangspunten en vindt er altijd een constructieve dialoog plaats met als doel de sectorale en bovensectorale samenhang te bevorderen.

Samenwerkingsafspraken

1. De Architectenraad Edu-V selecteert de relevante kaders voor Edu-V en legt deze vast in het architectuurkader. In de architectenraad zit een vertegenwoordiging van de architectuurteams van leveranciersorganisaties, Kennisnet, MBO Digitaal en Edustandaard die hierbij ondersteunen en hiervoor beschikbaar worden gesteld. De Architectuurkaders worden aangemeld bij de Architectuurraad van Edustandaard voor een advies op basis van de ROSA-scan.
2. Een aantal afspraken in met name de infrastructurele laag wordt dermate breed toegepast over verschillende sectoren en ketendomeinen, dat Edustandaard het initiatief heeft genomen om hiervoor werkgroepen te organiseren. Het betreft de volgende werkgroepen:
  - a. Edukoppeling
  - b. Toegang
  - c. Informatiebeveiliging en Privacy (IBP)
  - d. Uniforme beveiligingsvoorschriften (UBV)

Edu-V draagt bij aan het beheer en de doorontwikkeling van deze werkgroepen die op initiatief van Edustandaard zijn gestart. Daarbij spant Edustandaard zich maximaal in dat ook andere stakeholders en kennishouders bij deze werkgroepen actief bijdragen. Afspraken in ontwikkeling/beheer bij deze werkgroepen die in het toepassingsgebied van Edu-V vallen worden in principe overgenomen, of er volgt een goede uitleg waarom deze niet geschikt zijn.

3. Edu-V draagt bij aan de samenhang tussen de ketenreferentiearchitectuur ROSA, de groeifondsarchitecturen en de referentiesectorarchitecturen per sector. De referentiecomponenten en de gegevensdefinities worden daarom periodiek afgestemd met de Werkgroep Adviesgroep Samenhang Onderwijsarchitecturen van Edustandaard. De sectorarchitectuurteams dienen ook hier hun afspraken in te brengen. Op deze wijze wordt zorggedragen voor de harmonisatie en doorontwikkeling van begrippen en hun definities, proces- en gegevensmodellen en referentiecomponenten.
4. Het afsprakenstelsel Edu-V, waar het architectuurkader onderdeel van is, wordt door Edu-V publiek toegankelijk gemaakt. Hierdoor is het voor alle relevante partijen en projecten mogelijk om inzicht te krijgen in de laatste stand van zaken.
5. De Architectenraad Edu-V informeert Bureau Edustandaard over de ontwikkeling van nieuwe standaarden of wijzigingsverzoeken op bestaande standaarden. Voordat Edu-V aan de slag gaat met een nieuwe standaard wordt bij Bureau Edustandaard nagegaan of er reeds bestaande standaarden zijn of dat er een ander project is waarin een vergelijkbare standaard wordt ontwikkeld. Hierin wordt ook nadrukkelijk het internationale perspectief meegenomen. Bij overlap met bestaande afspraken wordt altijd contact gezocht met de betreffende werkgroepen van Edustandaard en worden er afspraken gemaakt over samenwerking.
6. Bij nieuwe uitwisselafspraken vraagt Edu-V een ROSA scan⁵ aan op de nieuwe standaard. Dit stelt Edu-V in staat om in de periode van ontwikkeling eigen ideeën in te brengen en ervaring op te doen met een nieuwe standaard. Tegelijkertijd kan Bureau Edustandaard een ROSA-scan uitvoeren op een nieuwe standaard die reeds is beproefd in de praktijk. Het ligt voor de hand dat Edu-V nieuwe afspraken in beheer brengt bij Edustandaard, maar het is uiteindelijk aan Edu-V om hier een besluit over te nemen (zie uitgangspunten), uiteraard voorzien van een toelichting.

7. Voor de uitvoering van de ROSA-scan stelt Bureau Edustandaard voldoende tijd en expertise beschikbaar. Een ROSA-scan dient binnen 4 weken afgerond te worden. Edu-V zorgt daarentegen voor een tijdige aanmelding van de nieuwe standaard(en) of wijzigingsverzoeken, namelijk minimaal 4 weken voorafgaand aan de uitvoering van de ROSA-scan. Om deze korte doorlooptijden te kunnen waarmaken is het wenselijk dat Edustandaard inzage heeft in de plateau- en releaseplanning van Edu-V.
8. Bij de ontwikkeling of wijziging van respectievelijk nieuwe of bestaande standaarden wordt nauw samengewerkt met Bureau Edustandaard en binnen de Architectuurraad met de vertegenwoordigers van de sectorarchitectuurteams van het funderend onderwijs en het mbo. Kennisnet en MBO Digitaal leveren in dit kader architecten en experts aan die in de Edu-V werkgroepen een actieve bijdrage kunnen leveren. Bureau Edustandaard zorgt ervoor dat de systematiek en werkwijze (onder meer AMIGO methodiek) van Edustandaard hierbij wordt gehanteerd. Ook levert Bureau Edustandaard een architect, die participeert in de architectenraad van Edu-V.
9. De Architectenraad Edu-V monitort de ontwikkelingen binnen de werkgroepen van Edu-V en signaleert wanneer de werkgroepen afwijken van het architectuurkader. Hiervoor is een toetsingsproces binnen het programma Edu-V ingericht (*wordt nog als bijlage uitgewerkt*). Binnen dit toetsingsproces zal ook afstemming plaatsvinden met de relevante werkgroepen die op initiatief van Edustandaard zijn gestart. Het Bestuurlijk Overleg van Edu-V kan alleen met eventuele afwijkingen instemmen (pas-toe-of-leg-uit) nadat het Bestuurlijk Overleg zich ervan heeft vergewist dat er over deze afwijking afstemming heeft plaatsgevonden tussen de Architectenraad Edu-V en Edustandaard. In de besluitvorming binnen Edu-V wordt daarom de uitkomsten uit de ROSA-scan meegewogen. Het Bestuurlijk Overleg kan de adviezen uit de ROSA-scan naast zich neerleggen, maar blijft hierover in dialoog met de Standaardisatieraad (en Architectuurraad van Edustandaard).
10. Edustandaard kan een belangrijke ondersteuning vormen voor Edu-V als het gaat om de ondersteuning bij implementatie en gebruik van standaarden. Dit geldt in ieder geval voor de standaarden die al in beheer zijn gebracht bij Edustandaard. Over de wijze van in beheer nemen van nieuwe standaarden die gezamenlijk in de context van Edu-V worden ontwikkeld alsmede het afsprakenstelsel als geheel worden in de toekomst aanvullende afspraken gemaakt.
11. Edu-V en Edustandaard presenteren zich als twee samenwerkende organisaties die complementair zijn aan elkaar. Edu-V houdt zich bezig met het opstellen van een afsprakenstelsel en daarbinnen over de ontwikkeling en implementatie van de standaarden binnen dit afsprakenstelsel. Edustandaard houdt zich bezig met het beheer en de doorontwikkeling van standaarden. Daarnaast borgt Edustandaard de samenhang van Edu-V met andere groeifondsprojecten op het gebied van standaarden. Edustandaard en Edu-V informeren in dit kader elkaar over relevante ontwikkelingen door minstens eenmaal per jaar over en weer een vertegenwoordiging deel te laten nemen aan verschillende overleggen:
  - op operationeel niveau in de werkgroepen van Edu-V en Edustandaard;
  - op tactisch niveau in de architectenraad Edu-V en architectuurraad van Edustandaard; en
  - op strategisch niveau in het Bestuurlijk Overleg van Edu-V en de Standaardisatieraad van Edustandaard.

Bovenstaande afspraken worden minimaal eenmaal per jaar geëvalueerd en zo nodig herzien.

Bronnen

1. Notitie [Governance op architectuur en standaarden versie 4.2](#) (OCW en Kennisnet, februari 2023)
2. Reactie Edu-K op brief Standaardisatieraad over samenwerking Edu-V en Edustandaard (Edu-K, september 2022)
3. Ambitie Standaardisatieraad t.a.v. samenwerking Edu-V en Edustandaard (Standaardisatieraad, juni 2022)
4. Aanzet werkafspraken voor samenwerking Edu-V met Edustandaard (Edustandaard, mei 2023)
5. <https://www.edustandaard.nl/rosa/rosa-architectuurscan/>

Bijlage 1 Beschrijving werkprocessen

- 1. Werkwijze werving en selectie leden architectenraad**
- 2. Werkwijze ontwikkeling nieuwe of wijziging bestaande standaarden (ROSA-scan)**
- 3. Werkwijze ondersteuning (juiste) implementatie standaarden**
- 4. Werkwijze m.b.t. interne en externe communicatie**
- 5. Werkwijze bijdrage aan Adviesgroep Samenhang ROSA**